

2011-09-21

Landsbygdsavdelningen

Samverkansgruppen för Leader

Konsekvenser av minskad budget för turism- och byutvecklingsåtgärden inom axel 3

Förslag från Samverkansgruppen för Leader

I skrivelse till Landsbygdsdepartementet och övervakningskommittén för landsbygdsprogrammet av den 1 juli 2011, konstaterar Samverkansgruppen för Leader att flera länsstyrelser har dragit ner kraftigt på sina budgetar för byutvecklings- och turismåtgärderna inom landsbygdsprogrammets axel 3.

Samverkansgruppen menar att länsstyrelsernas skäl för nerdragningarna är att man anser att leader har bättre möjlighet att stödja dessa åtgärder inom axel 4 än vad länsstyrelserna har inom axel 3.

Samverkansgruppen föreslår att en analys som beskriver konsekvenserna av en minskad budget för åtgärderna turism och byutveckling inom axel 3 presenteras för övervakningskommittén innan den tar ställning till kommande programändringsförslag.

Dessutom förordar Samverkansgruppen för Leader en resursförstärkning för inriktningarna turism och byutveckling i axel 4. Detta för att man ska kunna tillmötesgå behoven inom dessa inriktningar och för att landsbygdsprogrammets effektmål inom områdena turism och byutveckling ska kunna nås.

Programbudget och fördelade medel

Av den finansiella tabellen i landsbygdsprogrammet framgår att 700 mnkr har avsatts till turismåtgärden och 245 mnkr till byutvecklingsåtgärden.

Av totalbudgeten för turismåtgärden har omkring 617 mnkr fördelats till länsstyrelserna, Sametinget och Jordbruksverket. För byutvecklingsåtgärden har omkring 152 mnkr fördelats till myndigheterna. Länsstyrelsernas tilldelning bygger på de behov som myndigheterna har redovisat i de regionala genomförandestrategierna, vilket sammantaget pekade mot att vissa budgetjusteringar skulle bli nödvändiga.

Utrymmet mellan programbudget och fördelade medel för dessa och andra åtgärder i axel 3 har sparats som en reserv för axeln. Medel från reserven har använts framför allt för en särskild satsning på biogas. Omfördelningar har även gjorts till bredband i åtgärden grundläggande tjänster. De budgetändringar som blir aktuella till följd av detta framgår av det förslag till ändring av Sveriges landsbygdsprogram 2007-2013 som överlämnades till övervakningskommittén för landsbygdsprogrammet den 20 september 2011.

Statistik över de förändringar som länsstyrelserna har gjort i förhållande till den budget som de faktiskt har tilldelats framgår av bifogade bilaga.

Konsekvenser vid omfördelningar

Måluppfyllelse vid omfördelningar

Generellt sett innebär en omfördelning mellan åtgärder inom axel 3 att samma mängd pengar fortfarande verkar för samma övergripande mål, nämligen att höja livskvaliteten på landsbygden och att uppmuntra till diversifiering av näringsverksamheten.

Därtill kommer att flera av målen som ska uppnås för de olika åtgärderna inom axel 3 ofta sammanfaller mellan åtgärderna, t.ex. gäller ökning av nettoförädlingsvärdet och ökning av antalet årsverken för alla åtgärder i axel 3, utom kompetensutveckling och informationsinsatser för leader. Målet ökad tillgång till bredband på landsbygden gäller för både grundläggande tjänster och byutveckling, medan målet befolkning på landsbygden som gynnas av förbättrad service gäller för åtgärderna grundläggande tjänster, byutveckling samt natur- och kulturarvet.

Detta innebär att förutsättningarna att nå både de generella målen för axeln och de specifika för åtgärderna i stor utsträckning är oförändrade även om omfördelningar sker mellan åtgärderna.

Av förslaget till ändring av Sveriges landsbygdsprogram 2007-2013 framgår vilka ändringar av målvärden som blir aktuella för turism- och byutvecklingsåtgärden vid en minskad budget. Den minskning av t.ex. antalet arbetstillfällen som blir följderna av en minskad budget för turismåtgärden, blir en ökning i antalet arbetstillfällen i diversifieringsåtgärden. På samma sätt blir minskningen av indikatorn ”ökad tillgång till bredband på landsbygden” i byutvecklingsåtgärden en ökning av motsvarande indikator i åtgärden grundläggande tjänster.

Decentraliserad tillämpning

För det svenska landsbygdsprogrammet har man valt att ha en regional tillämpning. Det innebär att länsstyrelserna efter samråd med sina respektive partnerskap har möjlighet att påverka hur pengarna inom en axel ska fördelas. Vilken fördelning som gäller för ett visst län framgår av den regionala genomförandestrategin som alltså tagits fram efter samråd med partnerskapet.

Detta innebär att de omfördelningar som är gjorda på regional nivå har skett i samförstånd mellan parter i regionen och i enlighet med de behov man identifierat där.

På motsvarande sätt ska de olika leaderområdenas lokala utvecklingsstrategier överensstämja med hur budgeten fördelas inom området.

Resursförstärkning

När det gäller budgeten för axel 4, har Jordbruksverket under juli månad genomfört dels en omfördelning mellan åtgärderna i axeln, dels fördelat ut de sista pengarna som sparats som en reserv för axel 4.

Bakgrunden till omfördelningen är att LAG haft önskemål om en annan fördelning mellan åtgärderna än vad programmet anger. En omfördelning förutses också indirekt i programmet då LAG ges möjlighet att självständigt utforma sin strategi inom en eller flera axlar och ta fram en budget för verksamheten. Jordbruksverket har fått mandat från övervakningskommittén för landsbygdsprogrammet att genomföra omfördelningen.

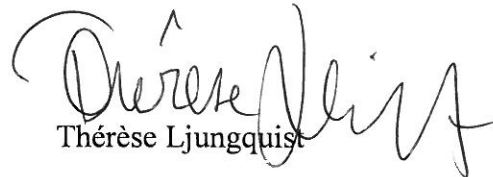
Resultatet av budgetändringarna är att leader 2-åtgärden har minskat till förmån för leader 3-åtgärden och samarbetsåtgärden. Leader 1-åtgärden har ökat lite, medan driftsåtgärden i princip har lämnats oförändrad.

Detta innebär att en resursförstärkning har skett till leader 3-åtgärden, vilket kan komma inriktningarna turism och byutveckling tillgodo.

Ytterligare förstärkning av axel 4 är inte en fråga som Jordbruksverket kan besvara. Den handlar om avvägningar mot andra politiska prioriteringar och behov i programmet.

Niclas Purfürst
Avdelningschef

Thérèse Ljungquist

Bilaga

Statistik över budgetändringar m.m.

Statistiken nedan visar de förändringar som länsstyrelserna har gjort i förhållande till den budget som de faktiskt har tilldelats när det gäller de efterfrågade åtgärderna. Den visar även hur stor andel av projekten inom leader 3-åtgärden för livskvalitet och diversifiering som avser dessa åtgärder.

Redogörelsen utgår alltså inte från programmets totalbudget för åtgärderna, vilken som tidigare nämnts i praktiken har sjunkit till förmån för särskilda satsningar.

Budgetändringar på regional nivå

Turismåtgärden

På regional nivå har turismåtgärden totalt sett ökat med ca 20 mnkr, vilket motsvarar en ökning på knappt 4 % av den budget som totalt tilldelats. Av 21 länsstyrelser har budgeten minskat med i genomsnitt 16 % för 6 st och ökat med i genomsnitt 15 % för 9 st. Oförändrad budget har 6 länsstyrelser.

Byutvecklingsåtgärden

På regional nivå har byutvecklingsåtgärden totalt sett minskat med ca 24 mnkr, vilket motsvarar en minskning på knappt 18 % av den budget som totalt tilldelats. Av 21 länsstyrelser har budgeten minskat med i genomsnitt 21 % för 3 st och med omkring 50 % eller mer för 4 st. Budgeten har ökat med i genomsnitt 31 % för 7 st. För 2 st har budgeten ökat med över 100 %. Oförändrad budget har 5 länsstyrelser.

Användningen av inriktningarna turism och byutveckling på leadernivå

Statistiken visar att ungefär 20 % av ärendena inom leader 3-åtgärden har inriktningen turism och ungefär 10 % har inriktningen byutveckling.

Slutsatser utifrån statistiken

Turism- och byutvecklingsåtgärden

När det gäller åtgärderna turism och byutveckling konstaterar Jordbruksverket följande.

För **turismåtgärden** har det inte skett någon neddragning på regional nivå, utan tvärt om en mindre ökning. En sänkning har dock skett för en dryg fjärdedel av länsstyrelserna, men sänkningarna är relativt små per länsstyrelse.

Turisminriktningen är den vanligaste inriktningen inom leader 3-åtgärden. Andra vanliga inriktningar är kultur och fritid, byutveckling, förbättrad attraktionskraft och förbättrad livskvalitet. Inriktningen turism dominerar som sagt inom leader 3-åtgärden, men den omfattar ändå inte mer än ca 20 % av antalet ärenden.

För **byutvecklingsåtgärden** har det skett en minskning totalt sett, men den är ganska blygsam sett till helheten och omfattar färre än hälften av länsstyrelserna.

Fyra av länsstyrelserna har dock gjort neddragningar med omkring 50 % eller mer. Minskningen av åtgärden beror bl.a. på omfördelning av medel till åtgärden grundläggande tjänster (bredband) som har samma måluppfyllelse men en bättre utnyttjandegrad.

Byutvecklingsinriktningen är ganska vanlig inom leader 3-åtgärden, men den uppgår inte till mer än ca 10 % av antalet ärenden.

Av redovisningen kan konstateras att det inte skett några generella stora nerdragningar på regional nivå samt att ärendena inom leader 3-åtgärden är spridda på många olika inriktningar.

